

ПРОБЛЕМИ ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ФОРМИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Алла Овчатова-Редько

*кандидат юридичних наук, доцент
кафедри української і всесвітньої історії та культури
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
(Україна)*

Інтелектуальне право, зокрема, авторське, суміжне стає одним з найприбутковіших об'єктів сучасного світу, і це викликало значну кількість правопорушень у цій сфері. Причиною цих правопорушень стали економічні, політичні, соціальні та правові чинники, що в тій чи іншій мірі спонукають людину до вчинення протиправного діяння. Тому актуальним буде розгляд юрисдикційної форми захисту авторського права відповідно до положень статті 16 Цивільного кодексу України (ЦКУ) [5].

Відповідно до ст. 55 Основного закону України, права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Відтак, кожен має право будь-якими незабороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань [3].

Більш широко положення про захист авторських і суміжних прав висвітлено у ст. 14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» де наведений перелік особистих немайнових прав автора [1]. У контексті даного трактування та користуючись цивільним законодавством, необхідно звернути увагу на способи захисту авторського права.

Так, юрисдикційні способи захисту представлені в ст. 16 ЦКУ під назвою «Захист цивільних прав та інтересів судом». Зауважимо, що специфіка права інтелектуальної власності вимагає врахування змісту права під час вибору способу захисту. Зокрема, важливо, які конкретно права із тріади (право на використання об'єкта інтелектуальної власності,

виключне право дозволяти використання та виключне право забороняти використання)належать власнику.

Вимога про визнання права, як правило, заявляється самостійно та не включається в комплексну вимогу і не заявляється в якості передумови інших вимог. Застосування цього способу захисту є особливо актуальним у разі порушення прав на твори, що опубліковані анонімно чи під псевдонімом, а також у разі порушення прав на неопубліковані твори [5, с. 129].

У контексті цього необхідно зауважити, що в Україні діє презумпція авторства. Однак, для прискорення визнання права особи необхідно подати докази. Це можуть бути оригінали інтелектуальної власності, її матеріали, нотатки та безпосередньо процес творення (за необхідності). Але при цьому випадку буде задіяна незалежна експертиза для встановлення автентичності представлених екземплярів.

Визнання авторства як способу захисту слід використовувати як до оприлюдненого, так і до неоприлюдненого твору. На основі цього виникає питання: чи можна, застосовуючи спосіб припинення дій, захистити право авторства, якщо порушник наполягає на своєму праві авторства і оголошує факт першого оприлюднення твору незаконним. У даному разі ефективніше буде заявити вимогу на визнання авторства. Однак, коли без зазначення імені автора, а також без його згоди незаконно опубліковано раніше вже оприлюднений твір, і порушник не оспорує право авторства, позитивні результати можна вже й очікувати від застосування такого способу захисту як припинення неправомірних дій [4, с. 224-225].

Проблемним для нашої країни фактом є те, що друкований твір, який було вперше опубліковано у країні, яка не має з Україною двосторонньої угоди про охорону авторських прав, в Україні охоронятися не буде.

Актуальним для цілковитого розуміння позовів про відновлення права власності є те, що в них відсутній строк позовної давності. Таким чином,

особа чиї права порушенні, може здійснити захист у будь-який час з моменту виявлення правопорушення.

Наступний юрисдикційний спосіб це коли власник авторських прав має право вимагати від правопорушника припинення дій, що порушують права або створюють загрозу їх порушенню.

Важливим у цьому способі захисту авторського права є те, що даний позов може спрямовуватися й на запобігання правопорушенням. Така дія можлива лише в разі наявності незаперечних доказів, що свідчать про можливе правопорушення.

Актуальним є спосіб відшкодування майнової шкоди захисту авторських прав використовується у разі, коли присутня заподіяна особі майнова шкода. Науковий інтерес становить те, що шкода, завдана праву інтелектуальної власності, в багатьох випадках носить немайновий характер. На основі цього за актуальним буде визначення розміру спричиненої шкоди. Однією з особливостей відшкодування моральної шкоди є те, що порядок її відшкодування, крім ЦК України, врегульовано низкою нормативно-правових актів. Порушення охороняємих законом інтересів особи тягне за собою спричинення моральних страждань, ушкодження здоров'я тощо.

Отже, не дивлячись на зміцнення, вітчизняного законодавства у сфері авторського права та інтелектуальної власності, все ж таки залишаються проблеми. Тому головною задачею юристів є розробка сучасних дієвих механізмів захисту авторських прав, та інтелектуальної власності, які відповідають вимогам сучасного суспільства та держави. Водночас така охорона не повинна призводити до того, щоб здійснюваний державний контроль за використанням творів ставав перешкодою на шляху до розвитку науки, культури та освіти.

Література:

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 3792-12 від 05.12.2012. – [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
2. Качуровський В. В. Визнання права як спосіб захисту особистих немайнових прав автора / В. В. Качуровський // Молодий вчений. – 2015. – № 2(1). – С. 224=226.
3. Конституція України : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України № 254 к/96-ВР 28 черв. 1996 р.] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. № 30. – Ст. 141. – Зі змінами; тлумачення від 15 травня 2014 р.
4. Уваркин Г. И. Правовые проблемы осуществления и защиты авторских и смежных прав: дис. канд. юр.. наук:12.00.03 / Г. И. Уваркин. – М., 2006. – 176 с.
5. Цивільний кодекс України : за станом на 16 січ. 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 56. – Зі змінами; ост. ред. 11 серп. 2013 р.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО В КРАЇНАХ ІСЛАМУ

Ірина Плахіна

*кандидат юридичних наук, доцент
кафедри української і всесвітньої історії та
культури
Ізмаїльський державний гуманітарний
університет
(Україна)*

Шаріат (мусульманське право) являє собою звід релігійних та правових норм, що складені на основі Корану та Сунни та містить норми державного, спадкового, кримінального та шлюбно-сімейного права [5,